DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2022.3.15

JĘZYKOZNAWCZA REPREZENTACJA POWIEŚCI GRAFICZNEJ WILLA EISNERA „SIŁA ŻYCIOWA”

Anna Matiishyn
aspirantka Katedry Filologii Angielskiej
Podkarpackiego Narodowego Uniwersytetu imienia Wasyla Stefanyka
(Iwano-Frankiwsk, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-2601-1758
annamatiishyn95@gmail.com

Adnotacja. W artykule omówiono kwestię językoznawstwa i zastosowania analizy językoznawczej w powieści graficznej znanego amerykańskiego twórcy komiksów Willa Eisnera „Siła życiowa”. Podkreślono istotę i strukturę językowo-etycznych aspektów tekstu graficznego. Przeanalizowano związek składników werbalnych i niewerbalnych w dziele sztuki i wyjaśniono ich funkcje w zapewnianiu estetycznego wpływu na czytelnika. Podano konkretne przykłady fragmentów analizy językowo-etycznej dzieła sztuki. Wszystkim fragmentom tekstu towarzyszy materiał ilustracyjny. Stwierdzono, że dla większej ekspresji i emocjonalności autor kapitalizuje tekst, a czasami zwiększa zestaw czcionek w celu zaakcentowania. Niewerbalny kanał komunikacji w powieści graficznej odgrywa niezwykle ważną rolę w postrzeganiu i zrozumieniu tekstu multimodalnego. Wypełnienie językowe we wspomnianej powieści następuje właśnie dzięki połączeniu elementów werbalnych i wizualnych. W artykule poruszono również kwestię psychonaratywu i ujawniono jego manifestację w powieści graficznej „Siła życiowa” na przykładzie głównego bohatera. Autor podkreśla problemy i doświadczenia bohatera, pokazując w ten sposób prawdziwe życie ludzi podczas wielkiego kryzysu, który miał miejsce w latach 1929-1933 w Stanach Zjednoczonych.

Słowa kluczowe: językoznawstwo, powieść wizualno-graficzna, psychonaratyw, multimodalność, Will Eisner, tekst multimodalny.

LINGUOPOETIC REPRESENTATION OF A GRAPHIC NOVEL BY WILL EISNER “A LIFE FORCE”

Anna Matiishyn
Postgraduate student at the Department of English Philology
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-2601-1758
annamatiishyn95@gmail.com

Abstract. The article considers the issue of linguopoetics and the application of linguopoetic analysis in the graphic novel "A Life Force" by the famous American comic book writer Will Eisner. The essence and structure of linguopoetic aspects of the graphic text are highlighted. The relationship between verbal and non-verbal components in the fictional text is analyzed and their functions in providing an aesthetic impact on the reader are clarified. The specific examples of fragments of linguopoetic analysis of the fictional text are represented. All text fragments are provided with illustrative material. It was found that for the sake of greater expression and emotionality, the author capitalizes the text, and in some cases, increases the typeface for accentuation. The non-verbal channel of communication in the graphic novel plays an extremely important role in the perception and understanding of a multimodal text. The linguopoetic content in this novel occurs due to a combination of verbal and visual elements. The article also considers the issue of psycho-narration and reveals its manifestation in the graphic novel "A Life Force" on the example of the protagonist. The author highlights the problems and experiences of the protagonist, thus demonstrating the real lives of people during the Great Depression, which took place in 1929-1933 in the United States.

Key words: linguopoetics, visual and graphic novel, psychonarration, multimodality, Will Eisner, multimodal text.

ЛІНГВОПОЕТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГРАФІЧНОГО РОМАНУ ВІЛЛА АЙСНЕРА «ЖИТТЄВА СИЛА»

Анна Матіїшин
аспірантка кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-2601-1758
annamatiishyn95@gmail.com

Анотація. У статті розглядається питання лінгвопоетики та застосування лінгвопоетичного аналізу в графічному романі відомого американського коміксиста Вілла Айснера «Життєва сила». Висвітлено сутність та структуру лінгвопоетичних аспектів графічного тексту. Проаналізовано взаємозв'язок вербального та невербального компонентів у художньому творі та з'ясовано їх функції у забезпеченні естетичного впливу на читача. Наведено конкретні приклади фрагментів лінгвопоетичного аналізу художнього твору. Усі текстові уривки супроводжуються ілюстративним матеріалом. Виявлено, що задля більшої експресії та емоційності автор капіталізує текст, а подекуди, збільшує гарнітуру шрифтів для акцентуалізації. Невербальний канал комунікації у графічному романі відіграє надзвичайно важливу роль у сприйнятті та розумінні мультимодального тексту. Лінгвопоетичне наповнення в зазначеному романі відбувається саме завдяки поєднанню вербальних та візуальних елементів. У статті також розглянуто питання психонаративу, та розкрито його прояв у графічному романі «Життєва сила» на прикладі головного героя. Автор висвітлює проблеми та переживання протагоніста, тим самим демонструючи реальне життя людей під час Великої Депресії, яка мала місце у 1929-1933 роках у США.

Ключові слова: лінгвопоетика, візуально-графічний роман, психонаратив, мультимодальність, Вілл Айснер, мультимодальний текст.

Вступ. На думку українського мовознавця В.І. Кононенка, дослідження мовостилю художньої літератури, що має давню традицію, за останній час вийшло на якісно новий рівень, пов'язаний із досягненнями в таких галузях знань, як лінгвокультурологія, лінгвокогнітологія, лінгвопрагматика, психолінгвістика. Такі лінгвопоетичні категорії, як ідіолект та ідіостиль, концептна метафорика, тропеїстика, текстотворення й образотворення одержали нове бачення і трактування (Кононенко, 2018: 5).

На сьогоднішній день посилення уваги філологічної науки до «творчих аспектів мови» (Е. Бенвеніст), художнього мовомислення пояснюється розвитком теоретичного мовознавства, орієнтованого на опрацювання знань у сфері глибинних проблем семантики, системи словесного кодування, відтворення підсвідомого як мовно-естетичного явища тощо (Кононенко, 2018: 9-10).

Універсальна властивість оповідного тексту слугувати конструктом, інтерпретаційною рамкою, що пов'язує між собою реальні чи уявні події з життя людини, розташовуючи їх у певній часовій та просторовій послідовності (Чепелєва, 2013: 51), робить наратив потужним засобом упорядкування й осмислення особистого досвіду, спогадів, вражень, намірів, життєвих ситуацій тощо (Ізотова, 2016: 55). Відомою є теза Й. Брокмейера та Р. Харре про те, що «оповідна форма складає фундаментальну психологічну, лінгвістичну, культурологічну та філософську основи наших прагнень дійти згоди з природою та умовами існування» (Брокмейер, Харре, 2000: 29). Саме вона надала поштовху докладному вивченню специфіки оповідних текстів різних жанрів, а через них – глибшому розумінню особистості, представленої крізь призму повіствування (Ізотова, 2016: 55).

На сьогоднішній день система лінгвопоетичного аналізу все ще продовжує удосконалюватися, і саме це надає **актуальності** цьому дослідженню. Один і той самий текст може сприйматися читачами по-різному, і як стверджує Я.В. Бистров, «…важливим викликом мультимодальної парадигми є роль адресата, який бере участь в інтерпретації значення візуальних елементів та їхньої функції у тексті» (Бистров, 2018: 8), а також важливим стає саме сприйняття та розуміння вербальної частини тексту читачем.

Об'єктом дослідження є візуально-графічний роман Вілла Айснера «Життєва сила», а **предметом** – вербальні та візуальні елементи тексту, що виконують естетичну функцію у тексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лінгвопоетика, як самостійний напрям науки, з'явилася порівняно нещодавно та виокремилась з поєднань і протилежностей таких наук, як лінгвістика, літературознавство, естетика, психологія, філософія. На сьогоднішній день, мова художніх текстів стала простором для здійснення досліджень у галузі лінгвопоетики таких науковців як В.Я. Задорнова (2005), Н.П. Ізотова (2016), В.І. Кононенко (2018), Л.А.

Лисиченко (2007) А.А. Ліпгарт (1999), Л.І. Мацько (2017), А.Н. Науменко (2001), та ін.

Постановка завдання. У статті розглядається питання лінгвопоетики як окремої філологічної науки та місце лінгвопоетичного аналізу в англомовному мультимодальному тексті. **Мета** цієї розвідки – здійснити лінгвопоетичний аналіз окремих фрагментів візуально-графічного роману «Життєва сила» Вілла Айснера, та з'ясувати використання мовних засобів, за допомогою яких автор забезпечує естетичний вплив на читача.

Виклад основного матеріалу. Існує доволі багато дефініцій поняття «лінгвопоетика». Відтак лінгвістка В.Я. Задорнова визначає лінгвопоетику як «особливий розділ філології, предметом якого є сукупність використаних у художньому творі мовних засобів, за допомогою яких письменник забезпечує естетичну дію, необхідну йому для втілення його ідейно-художнього задуму» (Задорнова, 2007: 116).

Згідно з Л. Лисиченко та О. Маленко, лінгвопоетика – це «наука про взаємодію формальної і змістової будови художнього тексту, про роль мовних елементів у досягненні естетичного ефекту, про тенденції розвитку мови художніх творів у зв'язку зі стильовими напрямами в літературі» (Лисиченко, 2007: 38).

Сучасний підхід до лінгвопоетики, як і до лінгвостилістики – враховуючи, що ці наукові сфери мають чимало точок перетинання, зокрема в розумінні понять «стиль», «образ», «мовностилістичний засіб» – передбачає, що в епіцентрі досліджень художнього мовлення, як і інших стилів, має знаходитись мовомислення, методологічні засади вивчення якого лягають у підґрунтя виокремлення мовної і концептної картин світу (Кононенко, 2018: 11).

Відомо, що лінгвостилістичний аналіз будь-якого тексту відбувається на двох рівнях – на семантичному рівні та метасеміотичному. На першому – семантичному рівні, мовні одиниці розглядаються в прямому значенні, досліджуються семантичні зв'язки між денотатом, сигніфікатом та референтом.

На метасеміотичному рівні продовжується лексичний, фонетичний та граматичний аналіз виокремлених одиниць. Узагальнюючи якісні характеристики з боку стилістики розпочинається дослідження безпосереднього значення мовних одиниць та вивчаються їх функції у тексті в широкому контексті. Слова, словосполучення та синтаксичні конструкції аналізуються у площині додаткового змісту, що дозволяє виявити нові змісти – конотативні, образні та метафоричні (Хаботнякова, 2018: 144).

Проте, варто зазначити, що лінгвостилістичний аналіз не враховує особливості текстів художнього дискурсу, оскільки тут необхідно не просто зрозуміти зміст, але й розглянути складну взаємодію словесно-мовленнєвої структури та художньо-композиційної організації твору. (Виноградов, 1963: 471). Саме в цьому випадку досліднику потрібно звернутися до лінгвопоетики, яка вивчає мову художніх текстів.

Отже, лінгвопоетичний аналіз – це третій рівень аналізу тексту, який має назву метаметасеміотичний. Поєднуючи літературознавчий і лінгвістичний аналіз художнього тексту, лінгвопоетика розглядає естетичні властивості мовних одиниць у художньому контексті (Хаботнякова, 2018: 144). Саме тому, у нашому дослідженні ми зосереджуємо увагу на третьому рівні аналізу художнього тексту – метаметасеміотичному.

Дослідниця В.Я. Задорнова вважає, що ті чи інші слова стають предметом лінгвопоетичного аналізу саме тоді, коли в досліджуваному творі вони зазнали естетичного перетворення згідно із задумом автора. Іншими словами, предметом лінгвопоетики є сукупність використаних у художньому творі мовних засобів, за допомогою яких письменник забезпечує естетичний вплив, який є необхідним для реалізації ідейно-художнього задуму автора. Як відомо, естетичний вплив залежить не лише від того, про що йдеться у творі, а й від того як про це говорить автор. Мета лінгвопоетичного аналізу якраз і полягає в тому, щоб визначити, як та чи інша одиниця мови (у нашому випадку слово) залучається автором у процес словесно-художньої творчості та яким чином те чи інше поєднання слів призводить до створення даного естетичного ефекту (Задорнова, 2005: 116). Варто зазначити, що вперше поняття лінгвопоетики з'являється в роботах В. Виноградова. На його думку мета лінгвопоетичного дослідження полягає в тому, щоб вивчити естетичну функцію мовних одиниць в художньому творі. (Виноградов, 1961: 28-29). Векторність учення про лінгвопоетику у В. Виноградова має антропологічну спрямованість (Дмитренко, 2016: 69). Саме ця особливість є однією з ключових ознак у дослідженні художнього тексту, оскільки вчений «сформулював методологічні засади вивчення художньої мови, конкретизував об'єкт і предмет дослідження, окреслив роль автора і читача у кодуванні й декодуванні смислів поетичного тексту, продукуючи тим самим ідеї антропоцентричного осмислення інтелектуальної й творчої діяльності людини» (Маленко, 2010: 36).

Розробкою понятєвого апарату лінгвопоетики займався також видатний лінгвіст А.А. Ліпгарт. На його думку, «лінгвопоетика – це розділ філології, у рамках якого стилістично марковані мовні одиниці, використовувані в художньому тексті, розглядають у зв'язку з питанням про їх функції і порівняльну значимість для передачі ідейно-художнього змісту та створення естетичного ефекту» (Липгарт, 1999: 10). Різні елементи мови здатні перетворюватися, набувати нових семантичних значень, емоційних конотацій, виявляючи «об'єктивно закладені в них можливості естетичного вираження» (Задорнова, 2005: 116). Отже, предметом лінгвопоетики є весь комплекс тих мовних засобів, які автор художнього твору використовує для естетичного впливу на читача (Lipgart, 2001: 161).

Головною метою лінгвопоетичного аналізу є визначення того, як ту чи іншу одиницю мови використовують для створення естетичного ефекту (Цолін, 2015: 271). При цьому аналіз не зводять лише до розуміння поетичної мови як «деформованого практичного мовлення» (Кожина, 1968: 76). Лінгвопоетичнй аналіз становить «систематизацію елементів мовної організації тексту, що втілюють «образ світу» й «образ автора» з позицій певного естетичного ідеалу» (Цолін, 2015: 271).

Проте, незважаючи на широке тлумачення галузі лінгвопоетики, науковці надають перевагу саме аналізу такої лексики у художніх творах, яка перебуває у складі тропів та володіє полісемією. Можна простежити, що такий розгляд зазвичай зводиться до поетичного мовлення. У такому випадку головне завдання дослідника, на думку В.Я. Задорнової, полягає у тому, щоб «звільнитися від звичних асоціацій і уявлень про слово та побачити слово так, як зумів його побачити художник». Лише зрідка можна побачити такі вияви лінгвопоетики, як творення оказіоналізмів та неологізмів (Задорнова, 2005: 125).

Лінгвіст К.Ю. Ігнатов зазначає, що лінгвопоетичний аналіз художнього твору виділяє три види образу відповідно до їх функцій. Це образ-уявлення, образ-персонаж та образ-голос. Образ-уявлення – чуттєві образи предметів та елементів реальності, які оточують образ-персонаж, але не взаємодіють з ним безпосередньо. Образ-персонаж – той, «чий внутрішній світ відкривається перед читачем. Образ-голос – ліричний суб'єкт, чия система цінностей, світосприйняття стають джерелом внутрішньої єдності переживань…» (Игнатов, 2008: 11-12).

В центрі уваги нашого дослідження перебуває візуальний наратив, широко представлений у графічних романах американського письменника Вілла Айснера, а саме роман «Життєва сила» ("A life force").

Вілл Айснер був одним із найвпливовіших коміксистів свого часу. Саме він вперше використав поняття «графічний роман» в описі своєї книги і став засновником нового напряму в літературі.

Вперше книга «Життєва сила» була опублікована в 1988 році та увійшла до трилогії «Контракт з Богом». Як і в інших частинах трилогії, події роману відбуваються у Нью-Йорку в 1930-х роках і відображають деякі реальні моменти з життя автора. Зображення другорядних персонажів таких, як мафіозі, організаторів профспілок, іммігрантів, біженців, комуністів, сусідських дітей, безхатченків додає розповіді відповідного колориту, складності та історичної достовірності.

Відомий американський художник-ілюстратор та карикатурист Роберт Крамб (Robert Crumb) назвав цей роман «шедевром», з чим важко не погодитися, оскільки таке поєднання мови і стилю вражає читача з першої сторінки. Автор завоював любов читачів тим, що у своєму романі зобразив життя простих людей з їхніми людськими проблемами та переживаннями, оскільки попередники Айснера зображували у коміксах лише супергероїв з надзвичайними здібностями.

У романі «Життєва сила» автор знайомить читачів не лише з подіями часів Великої Депресії, а й із початком нацизму та зародженням партії Лівих, що проголошували ідеали соціальної рівності. Про те, що наступили важкі часи для жителів міста можна зрозуміти зі вступу до роману: *"AFTER THE CRASH OF THE STOCK MARKET IN 1929 A GREAT DEPRESSION ENGULFED WESTERN SOCIETY LIKE A GREY CLOUD! SUDDENLY IT SEMED TO A WORLD WHICH HAD BEEN IN GLEEFUL PURSUIT OF THE GOOD LIFE, THAT LIVING HAD BECOME SURVIVAL! MANY HITHERTO UNQUESTIONED ASSUMPTIONS NOW CAME UNDER REEXAMINATION. WHERE THEY COULD, PEOPLE RELOCATED FROM FARM TO CITY OR CITY TO FARM…SEEKING GREENER PASTURES LIKE HUNTER-GATHERERS OF OLD. BUT IN THE BRONX, ON DROPSIE AVENUE, MOST TENEMEBT DWELLERS REMAINED HOLDING FAST TO THEIR BEACH-HEAD SIMPLY BECAUSE THEY HAD ONLY JUST ARRIVED FROM OTHER MORE HOSTILE PLACES. THEY CARRIED WITH THEM THE TABERNACLE OF A LIFE FORCE. THEY HARDLY UNDERSTOOD IT WAS NOW THE MIDDLE THIRTIES…"* (Eisner, 2001:3). Для передачі атмосфери невідомого майбутнього, автор використовує такі словесні маркери як *"engulfed", "grey cloud"*. Про те, що життя стало важким ми дізнаємося з фраз *"living had become survival", " people relocated from farm to city or city to farm", "seeking greener pastures like hunter-gatherers of old", "more hostile places"*. Проте люди все ще мали надію на краще життя, що можна зрозуміти з наступного речення *"they carried with them the tabernacle of a life force"*.

Рис. 1. Фрагмент № 1 візуально-графічного роману «Життєва сила» Вілла Айснера (Eisner, 2001: 3)

Важливим доповненням авторської наратії є малюнок, на якому зображено місто, яке поглинув морок, та переповнені розгубленими людьми вулиці. Чорні та сірі кольори передають усю невідомість та страх, що нависли над головами людей. Варто зазначити, що в цьому романі малюнки міста більш деталізовані, аніж в попередньому романі письменника ("A Contract with God"). Навіть сам текст автор зобразив на сірому тлі в центрі сторінки. Слова, наче чорні хмари, що скупчилися над містом, і, дивлячись на суцільну картину поєднання мови та графіки, читачеві починає здаватися, ніби бракує повітря. Літери у тексті мають ледь помітний нахил в ліву сторону, що простежується майже в усіх творах автора, і саме таке написання можна віднести до власного стилю Вілла Айснера.

Далі читач знайомиться із протагоністом роману. Письменник відображає себе в своєму головному героєві Якові Штаркаху (Jacob Shtarkah), чиї екзистенційні пошуки відобразили боротьбу письменника протягом усього його життя. Одразу з перших рядків наратор повідомляє нам про складну ситуацію в якій опинився

герой – втрата роботи. Ця новина дуже болісно відобразилася на Якові Штаркаху, оскільки він пропрацював там п'ять років. На це вказують словесні маркери, які митець виділяє жирним шрифтом для наголошення важливості сказаного та привернення уваги читача: *"BUT BENJAMIN I GAVE ALMOST **FIVE** YEARS OF MY LIFE TO BUILD THAT STUDY HALL ON THE SHUL…**FIVE YEARS!!** IT`S **MY** NEDOVA!!!"* (Eisner, 2001: 6). На нашу думку, автор виділяє числівник *"five"*, тим самим показуючи читачеві, що для героя така кількість років є дуже значною і уособлює собою начебто ціле життя.

Митець показує нам складні відносини людини з суспільством невипадково. Він знайомить читачів з оточенням в якому знаходиться головний герой, звертає увагу на психологічний та емоційний стан протагоніста. Тому тут можна говорити про такий вид наративу, як психонаратив.

Яків Штарках постійно порівнює життя людини із життям таргана, і задається питанням в чому ж полягає різниця: "*OTHERWISE HOW IS THE MAN DIFFERENT FROM A COCKROACH??"* (Eisner, 2001: 11). Це питання головного героя з'являється протягом усього тексту. Він не розрізняє себе з тарганами, оскільки вони намагаються виживати у цьому світі, залишаючи велике потомство, вони страждають задля того, щоб вижити: *"**YOU**…BEING ONLY A COCKROACH, **JUST** WANT TO **LIVE!** FOR YOU IT`S ENOUGH! BUT **ME**…I HAVE TO ASK, **WHY**!?"* (Eisner, 2001: 16). У наведеній цитаті ми бачимо, що автор виділяє важливі слова жирним шрифтом, щоб звернути увагу читача на проблеми, які хвилюють протагоніста. Так як і таргани, Яків має неймовірну життєву силу, яка дає йому можливість продовжувати жити, незважаючи на всі розчарування: *"WELL…TO TELL THE TRUTH **SO AM I** TRYING TO STAY ALIVE!"*. (Eisner, 2001: 16). На нашу думку, таргана можна віднести до одного з головних героїв роману теж. Автор не обділяє його увагою і дає йому ім'я Ізі (Izzi). Іменник *"cockroach"* в романі відіграє дві ролі, першу – як шкідник з яким всі борються: *"**WE GOT COCKROACHES AGAIN IN THE KITCHEN!!** I SCRUB…I WASH…I **CLEAN EVERY DAY**… AND **STILL, THEY COME BACK!** SPORCO! SPORCO!"* (Eisner, 2001: 56) та другу – уособлення того, що дає надію прожити ще кілька днів, оскільки таргани постійно виживають, незважаючи ні на які перешкоди: *"SO?? MISTER COCKROACH. WHAT ARE **YOU** STRUGGLING FOR?? TO MAYBE **STAY ALIVE** A FEW DAYS MORE?"* (Eisner, 2001: 15). Також варто зауважити, що автор вживає італійське слово *"sporco"*, що в англійській мові має значення *"dirty"* на позначення чогось брудного, огидного (в даному випадку це звернення жінки до таргана).

Рис. 2. Фрагмент № 2 візуально-графічного роману «Життєва сила» Вілла Айснера (Eisner, 2001: 15)

Вілл Айснер зображує героя в постійних роздумах та пошуках сенсу буття. Він задається питаннями, хто ж створив людину, і яка її мета в житті: *"WELL, THERE ARE ONLY **TWO POSSIBILITIES!** EITHER **MAN CREATED** GOD… OR, **GOD CREATED** MAN"* (Eisner, 2001: 17). Художник додає до візуальної частини філактери, оскільки без вербальної складової неможливо зрозуміти, що мається на увазі. Таким чином, ми бачимо, що вербальна та візуальна частини роману взаємодіють та доповнюють одна одну. Не варто залишати поза увагою і той факт, що у візуальній частині роману автор зображує героїв дуже виразно, до найменших дрібниць, що додає ще більшої експресивності, що можна наглядно побачити на рисунку № 2.

Рис. 3. Фрагмент № 3 візуально-графічного роману «Життєва сила» Вілла Айснера (Eisner, 2001: 18)

На прикладі рисунку № 3 можна побачити, що автор активно використовує окличні знаки та знаки питання. Дуже часто трапляється використання трьох крапок, що створює ілюзію безперервного потоку думок головного героя. Вілл Айснер капіталізує текст повністю, а не частково, при цьому виокремлює важливі моменти жирним шрифтом: *"IF…**MAN CREATED GOD**…", "…THEN THE **REASON** FOR LIFE IS ONLY IN THE **MIND** OF **MAN!!!", "…IF**, ON THE OTHER HAND, **GOD CREATED MAN…**", "THEN, THE **REASON** FOR LIVING IS STILL **ONLY A GUESS!**", "…AFTER ALL IS SAID AND DONE…", "**WHO** REALLY **KNOWS** THE WILL OF GOD??", "…**SO**, IN **EITHER** CASE, BOTH MAN AND **COCKROACH** ARE IN **SERIOUS TROUBLE!** BECAUSE STAYING ALIVE SEEMS TO BE THE **ONLY** THING ON WHICH **EVERYBODY** AGREES!"* (Eisner, 2001: 18).

Також варто зазначити, що автор часто поєднує різні літери, які передають звуки – звуконаслідування. Завдяки цьому письмова мова може сприйматися акустично. У візуально-графічних текстах звуки передаються за допомогою вербальних засобів через фоносемантичний канал невербальної комунікації (Матіїшин, 2021: 151). Відтак звуконаслідування можна простежити поблизу об'єктів, які їх створюють: *"CLOP, CLOP, CLOP", "CLICK",* (Eisner, 2001: 19), *"BZZZ, BZZZ…"* (Eisner, 2001: 27), *"TICK TICK TICK…"* (Eisner, 2001: 42), тощо.

Роман «Життєва сила» просякнутий психологізмом, адже автор висвітлює складні життєві ситуації головного героя крізь призму його внутрішніх переживань. Психологізація відбувається завдяки опорі на психонаратив, про який пише Н. Ізотова, який, на її думку, має подвійну природу. У вужчому розумінні психонаратив постає як певна оповідна техніка, спрямована на зображення психологічного й емоційного станів персонажів та індивідуальноавторської оцінки художньої дійсності. У ширшому тлумаченні – це вербальне втілення ситуацій та подій, сфокусованих на описі внутрішнього світу персонажа (його/її психологічних станів, емоцій, почуттів), його/її ознак, вчинків та дій, представлених у певних просторовочасових межах (Ізотова, 2016: 56). Психологічний стан героя можна побачити на рис. № 2, автор показує нам як зовнішній вигляд так і внутрішній стан героя у складній ситуації. За допомогою філактерів, читач бачить думки протагоніста та його переживання.

Роман Вілла Айснера «Життєва сила» був надрукований чорнилом у тонах сепії, що уособлювало людську пам'ять та всю убогість Дропсі-Авеню. На нашу думку, візуально-графічний роман сам по собі вже виконує естетичну функцію, оскільки графіка просто не може не вплинути на читача, а особливо, якщо це малюнки Вілла Айснера.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зробивши лінгвопоетичний аналіз візуально-графічного роману «Життєва сила» американського письменника Вілла Айснера, доходимо висновку, що лінгвопоетичне наповнення в зазначеному романі відбувається завдяки поєднанню вербальних та візуальних

елементів. Ми бачимо, що вербальна частина постійно супроводжується візуальними компонентами і навпаки. Автор капіталізує весь текст, виокремлює важливі елементи тексту, у деяких випадках збільшує гарнітуру – все для того, аби читач отримав естетичне задоволення від прочитання роману. Сам по собі мультимодальний текст є складним для сприйняття, тому читач повинен хоч трішки володіти візуальною грамотністю, щоб правильно декодувати текст.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в докладному вивченні графічних текстів Вілла Айснера з точки зору лінгвопоетики, оскільки, на сьогоднішній день, вони залишаються поза увагою науковців та потребують докладного висвітлення.

Список використаних джерел:

1. Бистров Я. Взаємодія вербального і графічного модусів у художньому тексті (мультимодальний підхід). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»*. 2018. Вип. 4. С. 7–12.
2. Брокмейер Й., Харре Р. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы. *Вопросы философии*. 2000. № 3. С. 29–42.
3. Виноградов В.В. Проблема авторства и теория стилей / В.В. Виноградов. – М.: Гослитиздат, 1959. 614 с.
4. Виноградов В.В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. М.: Изд-во Акад. Наук СССР, 1963. 255 с.
5. Дмитренко Я.М. Лінгвопоетичний вимір дослідження психологізму художнього тексту. *Science and Education a New Dimension. Philology, IV/ (24),* 2016. *Issue 104*. С. 69–73.
6. Задорнова В.Я. Восприятие и интерпретация художественного текста / В.Я. Задорнова. – М.: «Высшая школа». 1984. 152 с.
7. Задорнова В.Я. Лингвопоэтика. Слово в художественном тексте. *Язык, сознание, коммуникация* / Отв. ред. В.В. Красных, А.И. Изотов. Москва: МАКС Пресс. 2005. Вып. 29. С. 115–125.
8. Задорнова В.Я., Матвеева А.С. Море как элемент создания образа в английской поэзии // *Язык, сознание, коммуникация*. 2007. Вып. № 35. М., С. 121–137.
9. Игнатов К.Ю. Лингвопоэтический анализ стихотворения “Bloody Men” by W. Cope / Кирилл Юрьевич Игнатов // *Сборник научных и методических трудов кафедры теории преподавания иностранных языков МГУ имени М.В. Ломоносова*. 2008. Вып. № 5. С. 48–69. Режим доступу: https://istina.msu.ru/media/publications/article/a0b/67f/11952012/Ignatov_K.Yu.__Lingvopoeticheskij_analiz_stihotvoreniya_Bloody_Men_by_W. Cope_2008.pdf
10. Ізотова Н.П. Лінгвопоетика англомовного художнього психонара-тиву (на матеріалі романів Дж. М. Кутзее). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія*. Київ: Вид. центр КНЛУ. 2016. Т. 19. Вип. № 1. С. 55–64.
11. Кожина М.Н. К основаниям функциональной стилистики / М.Н. Кожина. – Пермь. 1968. 251 с.
12. Кононенко В.І. Лінгвопоетичні етюди: [монографія] / Віталій Кононенко. – Київ; Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника. 2018. 304 с.
13. Липгарт А.А. Основы лингвопоэтики: Учеб. пособие / А.А. Липгарт; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. М.: «Диалог-МГУ». 1999. 165 с.
14. Лисиченко Л.А. Сучасна лінгвопоетика: інтеграція наукового мислення/ Л. Лисиченко, О. Маленко // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2007. № 29. С. 38–39.
15. Маленко О.О. Лінгво-естетична інтерпретація буття в українській поетичній мовотворчості (від фольклору до постмодерну): монографія / О.О. Маленко; ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків. 2010. 487 с.
16. Матіїшин А.Я. Паравербальні засоби комунікації у візуально-графічному романі Вілла Айснера «Нью-Йорк – велике місто». *Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика»*. 2021. № 82. С. 147 – 152. DOI: https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-8224
17. Мацько Л., Мацько О. Лінгвопоетика як система художніх засобів мовообразів лінгвокультурології. *Евалюація: наукові, освітні, соціальні проекти* / Ред. В. Євтух, Л. Корпоровіч, М. Руісс, Л. Рутка. Київ: CESESP. 2017. Вип. 3. С. 118–131.
18. Науменко А.М. Теорія лінгвопоетики. *Античність Сучасність (пит. філол.): Збірник наук. праць*. 2001. Вип. 2. С. 181–191.
19. Хаботнякова П. Методи лінгвопоетичного аналізу у дослідженні біблійних образі-символів у містичному трилері (на матеріалі творів Френка Перетті). Південний архів. Збірник наукових праць. Філологічні науки. 2018. Вип. LXXIII. С. 144–146.
20. Цолін Д.В. Поетичний дискурс: синтаксичний аспект. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2015. Вип. 52. С. 269–273.
21. Чепелєва Н.В. Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості: монографія / за ред. Н.В. Чепелєвої. Кіровоград: Імекс-ЛТД. 2013. 276 с.
22. Eisner W. A life force. DC Comics, New York. 2001. 139 p. URL: https://archive.org/details/lifeforce00eisn/page/126/mode/2up?view=theater
23. Lipgart A.A. «Irish Melodies» by Thomas Moore: The Linguopoetic Typology of Artistic Texts / A. Lipgart and N. Garkavenko // *Филология языка. Функциональная стилистика. Лингвопоэтика: сб. науч. ст. / под ред. А. Липгарта и М. Э. Конурбаева*. М. : МАКС Пресс. 2001. С. 161–210.

References:

1. Bystrov Ya. (2018). Vzaiemodiia verbalnoho i hrafichnoho modusiv u khudozhnomu teksti (multymodalnyi pidkhid). [Interplay of verbal and typographic modes in the fictional text. A multimodal approach]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Perekladoznavstvo ta mizhkulturna komunikatsiia».* Vol. 4. Pp. 7–12. [In Ukrainian].
2. Brokmeĭer Ĭ., Harre R. (2000). Narrativ: problemy i obeshhanija odnoĭ al'ternativnoĭ paradigmy. [Narrative: problems and promises of an alternative paradigm]. *Voprosy filosofii*. Issue № 3. Pp. 29–42. [In Russian].
3. Vinogradov V.V. (1959). Problema avtorstva i teorija stilej [The problem of authorship and the theory of style]. / V.V. Vinogradov. – M.: Goslitizdat. 614 p. [In Russian].
4. Vinogradov V.V. (1963). Stilistika. Teorija pojeticheskoj rechi. Pojetika. [Stylistics. Theory of poetic speech. Poetics]. M.: Izdatel`stvo Akad. Nauk SSSR, 255 p. [In Russian].
5. Dmytrenko Ya.M. (2016). Linhvopoetychnyi vymir doslidzhennia psykholohizmu khudozhnoho tekstu. [Linguopoetic dimension of psychologism in a literary text]. *Science and Education a New Dimension. Philology,* IV/ (24), Issue 104. Pp. 69–73. [In Ukrainian].
6. Zadornova V.Ja. (1984). Vosprijatie i interpretacija hudozhestvennogo teksta [Perception and interpretation of fictional text] / V.Ja. Zadornova. – M.: «Vysshaja shkola», 152 p. [In Russian].
7. Zadornova V.Ja. (2005). Lingvopojetika. Slovo v hudozhestvennom tekste. [Linguopoetics. Word in a fiction text]. *Jazyk, soznanie, kommunikacija* / Otv. red. V.V. Krasnyh, A.I. Izotov. Moskva: MAKS Press. Issue. 29. Pp. 115–125. [In Russian].
8. Zadornova V.Ja., Matveeva A.S. (2007). More kak element sozdanija obraza v anglijskoj poezii [The sea as an element of creation of an image in English poetry]. // *Jazyk, soznanie, kommunikacija*. Vyp. № 35. M., Pp. 121–137. [In Russian].
9. Ignatov K.Ju. (2008). Lingvopojeticheskij analiz stihotvorenija "Bloody Men` by W. Cope" [Linguopoetic analysis of poetry "Bloody Men" by W. Cope] / Kirill Jur'evich Ignatov // *Sbornik nauchnyh i metodicheskih trudov kafedry teorii prepodavanija inostrannyh jazykov MGU imeni M.V. Lomonosova*. Vyp. № 5. Pp. 48–69. [In Russian]. URL: https://istina.msu.ru/media/publications/article/a0b/67f/11952012/Ignatov_K.Yu.Lingvopoeticheskij_analiz_stihotvoreniya_Bloody_Men_by_W. Cope_2008.pdf
10. Izotova N.P. (2016). Linhvopoetyka anhlomovnoho khudozhnoho psykhonara-tyvu (na materiali romaniv Dzh. M. Kutzee) [Linguopoetics of English fictional psychonarration (based on the novels by J.M. Coetzee)]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriia Filolohiia.* Kyiv: Vyd. tsentr KNLU. T. 19. № 1. Pp. 55–64. [In Ukrainian].
11. Kozhina M.N. (1968). K osnovanijam funkcional'noj stilistiki [Fundamentals of functional stylistics]. / M.N. Kozhina. – Perm'. 251 p. [In Russian].
12. Kononenko V.I. (2018). Linhvopoetychni etiudy: [monohrafiia] [Linguopoetic etudes]: Monograph / Vitalii Kononenko. – Kyiv; Ivano-Frankivsk: Vyd-vo Prykarpat. nats. un-tu im. V. Stefanyka. 304 p. [In Ukrainian].
13. Lipgart A.A. (1999). Osnovy lingvopojetiki: Ucheb. posobie [The foundations of linguopoetics]: Textbook / A.A. Lipgart; Mosk. gos. un-t im. M. V. Lomonosova. M.: «Dialog-MGU». 165 p. [In Russian].
14. Lysychenko L.A. (2007). Suchasna linhvopoetyka: intehratsiia naukovoho myslennia [Modern linguopoetics: the integration of scientific thinking] / L. Lysychenko, O. Malenko // *Vyvchaiemo ukrainsku movu ta literaturu*. № 29. Pp. 38–39. [In Ukrainian].
15. Malenko O.O. (2010). Linhvo-estetychna interpretatsiia buttia v ukrainskii poetychnii movotvorchosti (vid folkloru do postmodernu): monohrafiia [Linguo-aesthetic interpretation of life in Ukrainian poetic language creation (from folklore to modernism)]: Monograph / O.O. Malenko; KhNPU im. H. S. Skovorody. – Kharkiv. 487 p. [In Ukrainian].
16. Matiishyn A.Ya. (2021). Paraverbalni zasoby komunikatsii u vizualno-hrafichnomu romani Villa Aisnera «Niu-York – velyke misto» [Paraverbal means of communication in the visual and graphic novel "New-York: The big city" by Will Eisner]. *Nova filolohiia. Zbirnyk naukovykh prats*. Zaporizhzhia: Vydavnychyi dim «Helvetyka». № 82. Pp. 147 – 152. [In Ukrainian]. DOI: https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-8224
17. Matsko L., Matsko O. (2017). Linhvopoetyka yak systema khudozhnikh zasobiv movoobraziv linhvokulturolohii [Linguopoetics as a system of artistic means of language linguistic culture]. *Evaliuatsiia: naukovi, osvitni, sotsialni proekty* / Red. V. Yevtukh, L. Korporovich, M. Ruiss, L. Rutka. Kyiv: CESESP. Issue. 3. Pp. 118–131. [In Ukrainian].
18. Naumenko A.M. (2001). Teoriia linhvopoetyky [The theory of linguopoetics]. *Antychnist Suchasnist (pyt. filol.): Zbirnyk nauk. prats.* Issue. 2. Pp. 181–191. [In Ukrainian].
19. Khabotniakova P. (2018). Metody linhvopoetychnoho analizu u doslidzhenni bibliinykh obraziv-symvoliv u mistychnomu tryleri (na materiali tvoriv Frenka Peretti) [The method of linguopoetic analysis of biblical image-symbol in the mystery thrillers (based on Frank Peretti novels)]. *Pivdennyi arkhiv. Zbirnyk naukovykh prats. Filolohichni nauky*. Issue. LXXIII. Pp. 144–146. [In Ukrainian].
20. Tsolin D.V. (2015). Poetychnyi dyskurs: syntaksychnyi aspect [Poetical discourse: Syntactic aspect]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Filolohichna»*. Issue 52. Pp. 269–273. [In Ukrainian].
21. Chepelieva N.V. (2013). Rozuminnia ta interpretatsiia zhyttievoho dosvidu yak chynnyk rozvytku osobystosti: monohrafiia [Understanding and interpretation of life experience as a factor of personality self-projecting]: Monograph / za red. N.V. Chepelievoi. Kirovohrad: Imeks-LTD. 276 p. [In Ukrainian].
22. Eisner W. (2001). A life force. DC Comics, New York. 139 p. URL: https://archive.org/details/lifeforce00eisn/page/126/mode/2up?view=theater
23. Lipgart A.A. (2001). «Irish Melodies» by Thomas Moore: The Linguopoetic Typology of Artistic Texts / A. Lipgart and N. Garkavenko // *Filologija jazyka. Funkcional'naja stilistika. Lingvopojetika: sb. nauch. st. / pod red. A. Lipgarta i M. Je. Konurbaeva.* M.: MAKS Press. Pp. 161–210. [In Russian].